KOMMUNIKATIV O‘YINLAR TEXNOLOGIYASINING SHAKLLARI VA VOSITALARI.

Quvvatova Mohira
Hikmatillayevna Termiz davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta’limda tarbiyani tashkil etish kafedrasi mudiri
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Asatova Sevinch Asqarali qizi
Ta’lim tarbiya nazariyasi va metodikasi
(maktabgacha ta’lim) magistranti - 70110201

Annotatsiya*. Mazkur maqolada kommunikativ o‘yinlar texnologiyasining mohiyati, uning ta’lim jarayonidagi o‘rni, shakllari hamda vositalari tahlil qilinadi. Ayniqsa, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarning nutqiy rivojlanishi va ijtimoiy moslashuvida kommunikativ o‘yinlarning ahamiyati yoritib beriladi.*

Kalit so‘zlar:*kommunikativ o‘yin, nutq rivoji, ijtimoiy moslashuv, o‘yin texnologiyasi, pedagogik vositalar.*

Аннотация. *В данной статье анализируется сущность коммуникативных игровых технологий, их роль в образовательном процессе, формы и инструменты. В частности, подчеркивается важность коммуникативных игр в развитии речи и социальной адаптации детей в дошкольных образовательных организациях.*

Ключевые слова:*коммуникативная игра, развитие речи, социальная адаптация, игровые технологии, педагогические инструменты.*

Abstract. *This article analyzes the essence of communicative game technology, its role in the educational process, forms and tools. In particular, the importance of communicative games in the speech development and social adaptation of children in preschool educational organizations is highlighted.*

Keywords: *communicative game, speech development, social adaptation, game technology, pedagogical tools.*

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimida bolalarning nafaqat bilim olishlari, balki erkin muloqot qila olishlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli pedagogik jarayonda kommunikativ o‘yinlar texnologiyasidan foydalanish dolzarb masalalardan biridir. Bu texnologiya orqali bolalarda nutq madaniyati, fikr bildirish, tinglash va o‘zaro muloqot qilish ko‘nikmalari shakillanadi.

Kommunikativ o‘yinlar – bu bolalarning o‘zaro muloqotga kirishishini ta’minlovchi, nutqiy faoliyatni rivojlantiruvchi maxsus tashkil etilgan o‘yinlardir. Ushbu

texnologiyaning asosiy maqsadi – bolalarda erkin fikrlash, o‘z fikrini ifodalash va boshqalarni tushunish qobiliyatini rivojlantirishdir.

Bu o‘yinlar orqali bola:

- suhbat qurishni o‘rganadi:
- savol-javob qilishga odatlanadi:
- nutq boyligini oshiradi:
- ijtimoiy muhitga moslashadi:

Kommunikativ o‘yinlar texnologiyasi — bu bolalarni muloqotga o‘rgatish, ularning nutqini rivojlantirish va boshqalar bilan erkin gaplasha olish qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan o‘yin asosidagi ta’lim usulidir. Ayniqsa, maktabgacha ta’limda bu juda muhim, chunki bola aynan shu davrda gapirishni, fikrini ifodalashni va odamlar bilan aloqa qilishni o‘rganadi.Bu texnologiyada asosiy e’tibor bolani gapirtirishga qaratiladi. Ya’ni bola faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi bo‘ladi. U savol beradi, javob qaytaradi, o‘yin davomida o‘z fikrini aytadi va boshqalar bilan muloqot qiladi.Kommunikativ o‘yinlar turli shakllarda tashkil etiladi. Masalan, rolli o‘yinlarda bola o‘zini shifokor, sotuvchi yoki o‘qituvchi o‘rnida tasavvur qiladi va shu rol orqali gaplashadi. Bu unga hayotiy vaziyatlarni o‘rganishga yordam beradi. Dialogli o‘yinlarda esa bolalar bir-biri bilan savol-javob qilishadi, bu nutqni tez rivojlantiradi. Didaktik o‘yinlarda bilim berish bilan birga muloqot ham rivojlanadi, masalan rasmga qarab hikoya tuzish. Ba’zi o‘yinlar harakat bilan bog‘liq bo‘lib, bola yugurib, o‘ynab turib ham gapirishni o‘rganadi. Jamoaviy o‘yinlar esa bolani boshqalar bilan ishlashga va kelishishga o‘rgatadi.Bu o‘yinlarni samarali o‘tkazish uchun turli vositalardan foydalaniladi. Masalan, rasmlar, kartochkalar va o‘yinchoqlar bolaga qiziq bo‘lib, ularni gapirishga undaydi. Ertaklar, she’rlar va hikoyalar esa bola nutqini boyitadi. Hozirgi kunda audio va video vositalar ham juda foydali, chunki bola ko‘rib va eshitib tezroq o‘rganadi. Shuningdek, tarbiyachining savol berishi, rag‘batlantirishi va qiziqarli vaziyat yaratishi ham muhim vosita hisoblanadi.Umuman olganda, kommunikativ o‘yinlar bolani erkin, faol va ijtimoiy shaxs qilib tarbiyalaydi. U nafaqat gapirishni, balki boshqalarni tinglashni, tushunishni va jamoada o‘z o‘rnini topishni o‘rganadi. Shu sababli bu texnologiya maktabgacha ta’limda eng samarali usullardan biri hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kommunikativ o‘yinlar texnologiyasi maktabgacha ta’lim jarayonida bolalarning nutqiy va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlashda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu texnologiya orqali bolalarda erkin muloqot qilish, o‘z fikrini aniq va ravon ifodalash, boshqalarni tinglash hamda jamoada ishlash ko‘nikmalari shakllanadi.Kommunikativ o‘yinlarning turli shakllari, jumladan rolli, dialogik, didaktik va jamoaviy o‘yinlar bolalarning yosh va individual xususiyatlariga mos holda qo‘llanilganda yuqori samaradorlik beradi. Shu bilan birga, o‘yin jarayonida

qo‘llaniladigan didaktik, texnik va nutqiy vositalar ta’lim samaradorligini yanada oshiradi.

Natijada, kommunikativ o‘yinlar texnologiyasidan maqsadli va tizimli foydalanish bolalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirib, ularning ijtimoiy moslashuvini muvaffaqiyatli ta’minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1.Xasanboyeva O., Tojiboyeva N. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
2.Ishmuhamedov R.J. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
3.Yuldashev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2014.
4.Vygotskiy L.S. Nutq va tafakkur. – Moskva: Pedagogika, 1999.
5.Elkonin D.B. O‘yin psixologiyasi. – Moskva: Pedagogika, 1978.
6.Leontev A.N. Faoliyat psixologiyasi asoslari. – Moskva: Nauka, 2005.